

İLKÖĞRETİM BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ DERSİNİN SEÇİMLİK OLMASINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Burcu Eyidoğan, Hatice Ferhan Odabaşı, Kerem Kılıçer

Anahtar Kelimeler

Bilişim teknolojileri eğitimi, İlköğretim öğretmenleri, Bilgisayar formatör öğretmeni

Özet

Bilgisayarların her alanda yaygınlaştığı bir dönemde geleceğin bilgi toplumunu oluşturacak ilköğretim öğrencilerinin iyi bir bilgisayar okuryazarı olarak yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle ilköğretim okullarında bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasına ilişkin programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin görüşlerinin alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırmanın temel amacı ilköğretim okullarındaki bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine ve sınırlılıklarına ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın katılımcılarını Eskişehir genelindeki ilköğretim okullarında görev yapan 83 bilgisayar ve bilgisayar formatör öğretmeni oluşturmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel ve ilişkisel analizler kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğretmenlerin yarısının bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasına ilişkin olumlu görüş bildirdikleri, yarısının ise olumsuz görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Ayrıca görüşlerin cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre farklılaşmadığı buna karşın çalışma yılı değişkenine göre farklılaştığı belirlenmiştir.

Keywords

Information technology education, K-12 teachers, Computer coordinator teachers

Abstract

It is important to educate elementary school students as good computer literates on present days which the use of computers spreads in every field. Therefore, it is considered that searching for the perceptions of the teachers, who are the practitioners of the program, related to having Informatics Technologies (IT) course as elective is really important. The basic aim of this study was to investigate the perceptions of the teachers regarding the advantages and disadvantages of having IT courses as electives at primary schools. Participants of the study were 83 computer and computer coordinator teachers who work at primary schools in Eskişehir. Descriptive and correlational analysis was used to examine the data. Findings revealed that half of the teachers had positive perceptions and half had negative perceptions about having IT courses as electives. Besides, there is no significant difference in the views of the teachers according to gender and age. But there is a significant difference in the views of the teachers according to experience.

1. GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz yirmibirinci yüzyılın ilk yarısında, eğitim, artık ulusal ve bireysel düzeydeki dengeler üzerine değil küresel düzeyde ulusal, bölgesel, bireysel ve evrensel dengeler üzerine inşa edilmektedir (Çağlar, 2001). Çağdaş eğitim anlayışı tüm bu faktörlerin etkisi altında yeniden şekillenmektedir. Artan nüfus oranı, yaşanan bilgi patlaması, değişen sosyo-ekonomik ilişkiler, küreselleşme, artan toplumsal talepler ve özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerindeki (BİT) gelişmeler ve beraberinde getirdiği dönüşümler eğitim ortamlarının ve materyallerinin yeniden yorumlanmasına, öğretim yöntem ve stratejilerinin yenilenmesine ve programlarda değişikliğe neden olarak eğitime yansımalarını göstermektedir. Günümüz eğitim anlayışı, tüm bu faktörlerden etkilenmekte ve hem kavramsal hem de işlevsel ve örgütsel anlamda köklü değişiklikler yaşamaktadır. Eğitim alanında öğrenci sayısının gerek nüfus artışı gerekse sosyal talepteki artış nedeniyle hızla yükselmesi, öğretmen/öğrenci oranında ortaya çıkan öğretmen yetersizliği, bireylere öğretilmesi gereken bilgi miktarının hızla artması gibi sorunların üstesinden gelinmesi için daha çok okul inşa etmenin ya da daha çok öğretmen istihdam etmenin yeterli olmadığı görülmekte ve çözüm için BİT'lerden yararlanılması gerektiği savunulmaktadır (Alkan, 1998; Hızal, 1983; Uşun, 2000).

Bilgi toplumunu oluşturan bireylerin genel özelliklerinin, bilgiye ulaşma yollarını bilme, bilgiyi sınıflayabilme, bilgi üretebilme, bilgiyi paylaşabilme, iletişim kurabilme ve değişen ortamlara uyum sağlayabilme olduğu belirtilmektedir (Akkoyunlu, 1998; Oktay, 2001; Weert, 2006). Bu bağlamda, bireyleri ve öncelikle de çocukları sistemli biçimde global bilgi toplumu üyeleri olarak hazırlama görevi, eğitim sistemlerine düşmektedir. Eğitim kurumları, toplumsal gelişmeleri hem başlatan hem de yöneten kurumlar olmalarından dolayı teknolojik gelişmeleri izlemek, bu teknolojileri kullanmak ve bunların nasıl kullanıldığını öğretmekle yükümlüdürler (Akkoyunlu, 1998). Söz konusu yeni teknolojik sistemlerden birisi de en etkili bireysel öğretim aracı olarak nitelenen bilgisayarlardır (Bukatka ve Daehler, 1992; Berk, 1997).

Türkiye'de eğitim alanına bilgisayarın girişi 1960'lı yıllarda olmuştur ve 1977 yılından itibaren önlisans ve lisans düzeyinde bilgisayar mühendisliği, bilgisayar bilimleri mühendisliği, bilgisayar programcılığı gibi bölümler açılmaya başlamıştır (Yarımağan, 1988). 1980'li yıllardan itibaren tüm üniversiteler bilgisayarları araştırma, büro hizmetleri ve uygulama amaçlı kullanmaya başlamış, değişik sektörlerde bilgisayar konusunda yetişmiş elemana olan gereksinim nedeniyle Ministry of National Education (MEB) bünyesindeki liselerde bilgisayar bölümleri açılmıştır. Eğitimde bilgisayar kullanılması amacıyla 1984 yılında çalışmalara başlanmış ve bilgisayar eğitimi yerine bilgisayar destekli eğitim projeleri hayata geçirilmeye başlanmıştır

(Odabaşı, 1998).

1990'lı yıllarda genel liselerde de isteğe bağlı olarak bilgisayarların tanıtılmasına yönelik dersler açılmış ve 1997 yılında MEB ile dünya bankası ortaklaşa yürütülen "Milli Eğitimi Geliştirme Projesi" ile ortaöğretimdeki teknoloji altyapısı güçlendirilmiştir (Bayrakçı, 2005; Odabaşı, 1998). 1990'lı yılların sonlarında ilköğretim okullarında teknoloji laboratuvarları kurulmuş ve ilköğretim okullarında 4,5,6,7 ve 8. sınıflarda okutulacak seçmeli bilgisayar dersi hayata geçirilmiştir. 2000'li yıllara gelindiğinde e-Avrupa Eylem Planı çerçevesinde okullardaki projeksiyon cihazı, yazıcı, tarayıcı ve ADSL internet bağlantısı sayısı arttırılarak 2009 yılı itibariyle ilköğretim okullarının %94'ü, ortaöğretim okullarının ise %100'ünün genişbant internet erişimine ulaşmaları sağlanmıştır (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 2009). 2005 yılından itibaren değişen ilköğretim programı kapsamında bilişim teknolojileri dersi seçmeli olarak 1. sınıftan 8. sınıfa kadar programda yerini almıştır (Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB], 2009).

Bu bağlamda ilköğretim okullarında BİT ile ilgili konular bilişim teknolojileri dersi kapsamında seçmeli olarak okutulmakta ve ders karnede not ile değerlendirilmemektedir. Günümüzde bilgi toplumunda oldukça önemli olan temel BİT öğretiminin ilköğretimde seçmeli ders olarak bulunmasının ileride bilgi toplumunun bireylerini oluşturacak öğrencilerin yetiştirilmesinde yetersiz olduğu düşünülmektedir. Ayrıca dersin not ile değerlendirilmemesi ile programın amaçlarına ne derece ulaşıldığının belirlenmesini, programda gerekli düzeltme ve güncellemelerin yapılmasını, öğrencilerin öğrenme yeterliliklerinin belirlenmesini kısacası programın dinamik bir hale getirilmesini engellediği düşünülmektedir. Bu araştırmada, ilköğretim okullarındaki bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine ve sınırlılıklarına ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

İlköğretim okullarındaki bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine ve sınırlılıklarına ilişkin öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada tekil ve ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.1. Katılımcılar

Araştırmanın evrenini 2008-2009 öğretim yılında Eskişehir ilinde bulunan MEB'e bağlı 234 resmi ilköğretim okulunda görev yapan 83 bilgisayar ve bilgisayar formatör öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma evreninin ulaşılabilir olması nedeniyle örneklem alma yoluna gidilmeyerek çalışma evreninin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırmada 83 öğretmenden

68'ine ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan օğretmenlere ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik bilgiler.

Demografik Değişkenler	Alt gruplar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	27	39,70
	Erkek	41	60,30
Yaş	20-24	14	20,60
	25-29	23	33,80
	30-34	6	8,80
	35-39	10	14,70
	40-44	10	14,70
	45 ve üstü	5	7,40
Kıdem	0-4 yıl	29	42,60
	5-9 yıl	13	19,10
	10-14 yıl	10	14,70
	15-19 yıl	11	16,20
	20-24 yıl	3	4,40
	25-29 yıl	2	2,90

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan օğretmenlerin %39,70'i (f=27) kadın, %60,30'u (f=41) erkektir. Ayrıca katılımcıların çoğunluğu genç ve mesleki kıdemleri beş yıldan daha azdır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında anket tekniğinden yararlanılmıştır. օğretmenlerden görüş almak amacıyla kullanılan anketin hazırlanmasında öncelikle alanyazın taraması yapılmıştır. Daha sonra elde edilen bilgiler değerlendirilerek օğretmen eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojileri temel alanları (Odabaşı, 2007), çerçevesinde bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olmasının üstünlüklerinin ve sınırlılıklarının belirlenmesine ilişkin araştırmacı tarafından 5'li Likert tipi 53 madde hazırlanmıştır. Hazırlanan her bir maddeye ilişkin seçenekler "kesinlikle katılıyorum (5)" ile "kesinlikle katılmıyorum (1)" arasındadır. Hazırlanan veri toplama aracının kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla uzman görüşüne başvurulmuş, uzmanlardan gelen dönütlere göre gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Veri toplama aracında bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders okutulmasının üstünlüklerine ilişkin 19, sınırlılıklarına ilişkin ise 31 madde bulunmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerinin toplanması için gerekli izinler alınarak veri toplama

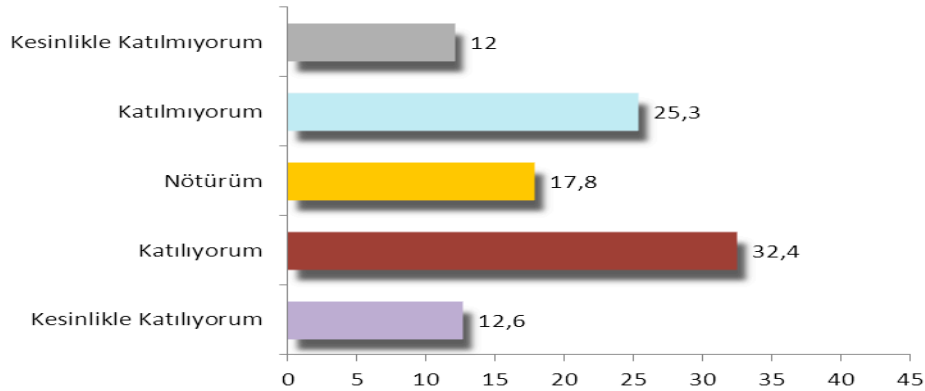
aracı 2008-2009 öğretim yılı içerisinde alınan izin doğrultusunda araştırma kapsamındaki okullara elden dağıtılıp toplanmıştır. Araştırma evrenini oluşturan 83 bilgisayar öğretmeni ve bilgisayar formatör öğretmeninden 68 gönüllü katılımcıyla anket uygulaması yapılmış, 15 öğretmene çeşitli görevleri nedeniyle ulaşılamamıştır. Veri toplama aracının geri dönüş oranı %81,90'dır.

3. BULGULAR

Verilerin çözümlenmesinde bilişim teknolojileri dersinin seçmeli olarak okutulmasının üstünlüklerine ilişkin maddeler düz, sınırlılıklarına ilişkin maddeler ise ters kodlanmıştır. Her bir maddenin değerlendirilmesinde frekans, yüzde ve ortalama kullanılmıştır. Ortalamaların değerlendirilmesinde ise $(n-1)/n$ formülünden yararlanılarak oluşturulan standart görüş aralıklarından yararlanılmıştır. Ayrıca öğretmenlere ait görüşlerin demografik değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

3.1. Bilişim Teknolojileri Dersinin Seçmeli Ders Olarak Okutulmasının Üstünlüklerine İlişkin Görüşler

Veri toplama aracında yer alan ve bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine yönelik 19 anket maddesinin tamamına ilişkin genel ortalamaların 2,92 olduğu belirlenmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine ilişkin nötr oldukları söylenebilir.

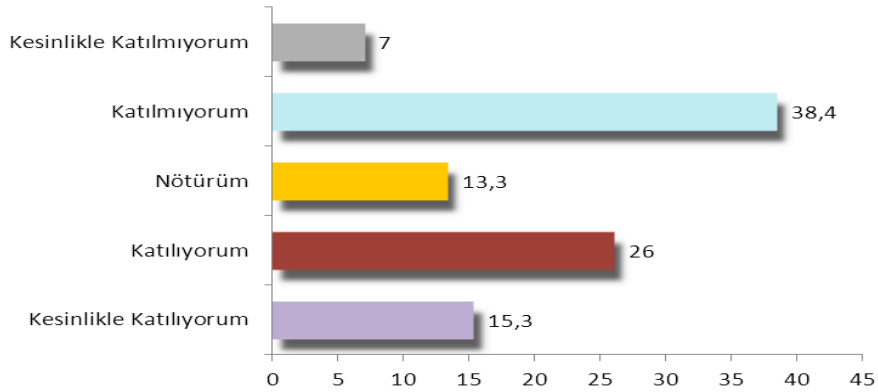
Şekil 1. Bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine ilişkin öğretmenlerin görüşleri.

Şekil 1'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenler bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olmasının üstünlüklerine yönelik 19 maddenin tamamına %32,40 oranında katılmadıkları, %25,30 oranında

katıldıkları, %17,80 oranında nötr kaldıkları, %12,60 oranında hiç katılmadıkları ve %12 oranında tamamen katıldıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler, değerlendirilen 19 maddenin ikisine katılmamakta, birine katılmakta ve 16 maddeye ise katılıp katılmama konusunda ortada kalmaktadır. Öğretmenlerin katılmadıkları maddeler "öğrencilerin bilgisayar bağımlısı olmasının önüne geçilmesini sağlar" ve "ders esnasında bozulan bilgisayar sayısını azaltır" maddeleri iken, katıldıkları madde ise "öğrencilerin dersle ilgili kaygılarını azaltır" maddesidir. Ayrıca "dersi öğrenciler için daha eğlenceli hale getirir" maddesinin ortalaması "nötrüm" aralığında olmasına rağmen "katılıyorum" sınırına çok yakındır. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin bilgisayar bağımlılığını tetiklemeyeceği ve ders esnasında bozulan bilgisayar sayısını etkilemeyeceği görüşünde oldukları söylenebilir. Ayrıca öğretmenler arasında, bilişim teknolojileri dersin seçmeli olması nedeniyle karnede not ile değerlendirilmemesinin, öğrencilerin kaygılarını azaltacağı ve dersin daha eğlenceli olacağı düşüncesinin yaygın olduğu söylenebilir.

3.2. Bilişim Teknolojileri Dersinin Seçmeli Ders Olarak Okutulmasının Sınırlılıklarına İlişkin Görüşler

Bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olarak okutulmasının sınırlılıklarına yönelik 31 anket maddesinin tamamına ilişkin genel ortalamanın 3,03 olduğu belirlenmiştir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının sınırlılıklarına ilişkin nötr oldukları söylenebilir.

Şekil 2. Bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının sınırlılıklarına ilişkin öğretmenlerin görüşleri.

Şekil 2’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenler bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olmasının sınırlılıklarına yönelik 31 maddenin tamamına %38,40 oranında katılmadıkları, %26 oranında

katıldıkları, %15,30 oranında tamamen katıldıkları, %13,30 oranında nötr kaldıkları ve %7 oranında hiç katılmadıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler, değerlendirilen 31 maddenin birine katılmakta ve 30 maddeye ise katılıp katılmama konusunda ortada kalmaktadır. Öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının sınırlılıklarına ilişkin katıldıkları tek ve en yüksek madde "öğrencilerin dersten beklentisini azaltır" maddesidir. Ayrıca "ders öğretmenlerinin kendilerine olan özgüvenlerini zedeler" maddesinin ortalaması "nötrüm" aralığında olmasına rağmen "katılmıyorum" sınırına çok yakındır. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmenlerin, bilişim teknolojileri dersinin seçmeli olması nedeniyle karnede not ile değerlendirilmemesinin, öğrencilerin dersten beklentisini azaltacağı, derse yönelik öğrenciler tarafından algılanan önemin düşeceği ancak ders öğretmenlerinin özgüveninin zedelenmeyeceği görüşünde oldukları söylenebilir.

3.3. Bilişim Teknolojileri Dersinin Seçmeli Ders Olarak Okutulmasına İlişkin Görüşlerin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine ve sınırlılıklarına ilişkin görüşleri ayrı ayrı değerlendirilerek görüşlerin demografik değişkenler açısından farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir.

3.3.1. Bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine ilişkin görüşlerin demografik değişkenler açısından incelenmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine ilişkin görüşleri cinsiyet, yaş ve kıdem değişkenleri açısından incelenmiştir. Analiz sonucunda ulaşılan sonuçlar Tablo 2 ve Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 2. Kıdem değişkenine ait betimsel istatistikler.

Kıdem	N	$\bar{X}$	SS
A. 0-9 yıl	42	2,70	0,78
B. 10-19 yıl	21	3,11	0,81
C. 20-29 yıl	5	3,86	0,85
Toplam	68	2,91	0,85

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmenlerin kıdemleri arttıkça bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine ilişkin görüş ortalamaları artmaktadır. Buna göre, bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak ilköğretimde okutulmasının üstünlüğüne en çok kıdem yılı 20'den fazla olan öğretmenler katılmaktadır. Buna karşın 10 yıldan daha az

öğretmenlik deneyimi olan öğretmenler bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine en az katılmaktadır.

Tablo 3. Kıdem değişkenine ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p<	Anlamlı Fark
Gruplararası	7,22	2	3,61	5,69	.01	A-C
Gruplarıçi	41,22	65	0,63			
Toplam	48,44	67				

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olmasının üstünlüklerine ilişkin görüşleri kıdem değişkenine göre anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır ($F(2-65)=5,69$, $p<.05$). Bir başka ifadeyle, öğretmenlerin görüşleri çalışma yılına bağlı olarak anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Yapılan test sonucuna göre kıdemleri 0-9 yıl olan öğretmenlerin görüş ortalamaları ($\bar{X}=2,70$) ve kıdemleri 20-29 yıl olan öğretmenlerin görüş ortalamaları ($\bar{X}=3,86$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Bu durum, çalışma yılı 20 yıldan fazla olan öğretmenlerin çalışma yılı 10 yıldan az olan öğretmenlere göre bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli olarak okutulmasına ilişkin daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir. Bu sonuç, çalışma yılı 10 yıldan az olan öğretmenlerin teknolojiyle daha yoğun ilişki içinde oldukları ve buna bağlı olarak bilişim teknolojilerini öğrenmeyi bir zorunluluk olarak gördükleri şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca çalışma yılı 20 yıldan fazla olan öğretmenlerin, bilişim teknolojileri ders öğretmenlerinin teknolojik alt yapının iyileştirilmesi ve teknoloji entegrasyonuna rehberlik etme gibi konulara daha fazla vakit ayırmaları gerektiği düşüncesinde oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Diğer demografik değişkenler açısından yapılan analiz sonucunda, öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine ilişkin görüşleri cinsiyet ($t(66)=0,114$, $p>.05$) ve yaş ($F(2-65)=2,56$, $p>.05$) değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

3.3.2. Bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının sınırlılıklarına ilişkin görüşlerin demografik değişkenler açısından incelenmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının sınırlılıklarına ilişkin görüşleri cinsiyet, yaş ve kıdem değişkenleri açısından incelenmiştir. Analiz sonucunda ulaşılan sonuçlar

Tablo 4 ve Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 4. Kıdem değişkenine ait betimsel istatistikler.

Kıdem	N	$\bar{X}$	SS
A. 0-9 yıl	42	2,72	0,84
B. 10-19 yıl	21	3,25	0,86
C. 20-29 yıl	5	3,71	0,34
Toplam	68	2,96	0,88

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğretmenlerin kıdemleri arttıkça bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olarak okutulmasının sınırlılıklarına ilişkin görüş ortalamaları artmaktadır. Buna göre, bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak ilköğretimde okutulmasının sınırlılıklarına en çok kıdem yılı 20'den fazla olan öğretmenler katılmaktadır. Buna karşın 10 yıldan daha az öğretmenlik deneyimi olan öğretmenler bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olarak okutulmasının sınırlılıklarına en az katılmaktadır.

Tablo 5. Kıdem değişkenine ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları.

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p<	Anlamlı Fark
Gruplararası	7,00	2	3,50	5,06	.01	A-C
Gruplarıçi	44,91	65	0,69			
Toplam	51,91	67				

Tablo 5'te görüldüğü gibi, öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olmasının sınırlılıklarına ilişkin görüşleri kıdem değişkenine göre anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır ($F(2-65)=5,06$, $p<.05$). Bir başka ifadeyle, öğretmenlerin görüşleri çalışma yılına bağlı olarak anlamlı bir biçimde farklılaşmaktadır. Farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek için Tukey çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. Yapılan test sonucuna göre kıdemleri 0-9 yıl olan öğretmenlerin görüş ortalamaları ($\bar{X}=2,72$) ve kıdemleri 20-29 yıl olan öğretmenlerin görüş ortalamaları ($\bar{X}=3,71$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Bu durum, çalışma yılı 20 yıldan fazla olan öğretmenlerin çalışma yılı 10 yıldan az olan öğretmenlere göre bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli olarak okutulmasına ilişkin daha olumlu görüş bildirdikleri söylenebilir. Bu sonuç, çalışma yılı 20 yıldan fazla olan öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olmasıyla öğrencilerin derse yönelik bakış açısının olumsuz yönde değişmesi, ders öğretmenlerinin itibar ve otorite kaybetmesi ve öğrencilerin dersten beklentilerini düşürmesi kaygısı taşıdıkları şeklinde yorumlanabilir.

Diğer demografik değişkenler açısından yapılan analiz sonucunda, öğretmenlerin bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olarak okutulmasının sınırlılıklarına ilişkin görüşleri cinsiyet ($t(66)=1,22, p>.05$) ve yaş ($F(2-65)=2,82, p>.05$) değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

4. SONUÇ

Araştırma sonucunda öğretmen görüşleri doğrultusunda, bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olarak okutulmasının;

- öğrencilerin dersle ilgili kaygılarını azaltacağı düşünülmektedir. İlköğretim kurumlarında seçmeli derslerin karnede not ile değerlendirilmediği göz önünde bulundurulduğunda elde edilen sonuç anlamlıdır. Alanyazında sınavda başarısız olma, sınav sonucunun kötü olması durumunda ortaya çıkabilecek olumsuzlukların ve zamanı yetiştirememeye gibi bazı düşüncelerin öğrencilerde sınav kaygısına neden olduğu ve akademik başarıyı olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Fincham, Hokoda ve Danders, 1989; Kabalcı, 2008; Yıldırım, 2000). Bu bağlamda, dersin karnede not ile değerlendirilmemesi, başarısız olma gibi olumsuz düşüncelerin doğmasına engel olmakta ve sınav kaygısı oluşmamaktadır.
- öğrencilerin öğrenme hızını arttıracığı düşünülmektedir. Öğrencilerin öğrenme hızının artacağı düşüncesi, dersle ilgili kaygılarının azalacağı bulgusuyla uyumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Araştırmalar kaygının azalmasının öğrenmeyi olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Kaygının azalmasıyla hata yapma oranı düşmekte ve öğrenme hızı artmaktadır (Fincham, Hokoda ve Danders, 1989; Sieber, O'Neil ve Tobias, 1977). Dersin seçmeli olmasının öğretmenler tarafından öğrenme hızını arttırıcı bir durum olarak değerlendirilmesi, azalan kaygının bir sonucu olarak yorumlanabilir.
- dersi öğrenciler için daha eğlenceli hale getireceği düşünülmektedir. Dersin öğrenciler için daha eğlenceli hale geleceği, öğrencilerin dersle ilgili kaygılarının azalacağı sonucuyla uyumlu olarak değerlendirilebilir. Buna göre, dersin seçmeli olmasının, öğrencilerin dersle ilgili kaygılarını azaltacağı, kaygı nedeniyle oluşan bunaltı ve iç sıkıntının azalmasıyla da dersin öğrenciler için daha eğlenceli olacağı (Kabalcı, 2008) şeklinde yorumlanabilir.
- ders öğretmenlerinin kendilerine olan özgüvenlerini zedelemeyeceği düşünülmektedir. Katılımcılardan bazılarının, bilgisayar öğretmenlerinin teknik personel, laboratuvar bekçisi olarak görüldüğünü ve dersin seçmeli ders olmasıyla bu durumun güçleneceğini belirtmektedir. Ancak araştırmaya katılan öğretmenler, genel anlamda bilişim teknolojileri

dersinin seçmeli olmasıyla ders öğretmenlerinin kendilerine olan özgüvenlerini zedelemeyeceği görüşündedir.

- öğrencilerin dersten beklentisini azaltacağı düşünülmektedir. Katılımcıların bir kısmı, bilişim teknolojileri dersinin seçmeli olmasının öğrencileri bu dersin zorunlu dersler kadar önemli olmadığı, hatta diğer seçmeli dersler gibi (görsel sanatlar, müzik vb.) özel yetenek gerektireceği düşüncesine yönelteceğini belirtmektedir. Buna göre, araştırmaya katılan öğretmenler, bilişim teknolojileri dersinin seçmeli olması öğrencilerin derse karşı olan beklentilerinde düşme yaratacağı görüşündedir.
- dersin seçmeli olmasının üstünlüklerine ilişkin en fazla olumlu görüş "öğrencilerin dersle ilgili kaygılarını azaltacağı" maddesine, en az "öğrencilerin bilgisayar bağımlısı olmasının önüne geçilmesini sağlayacağı" maddesine yöneliktir. Dersin seçmeli olmasının sınırlılıklarına ilişkin ise, en fazla olumlu görüş "öğrencilerin dersten beklentisini azaltacağı" maddesine, en az "ders öğretmenlerinin kendilerine olan özgüvenlerini zedeleyeceği" maddesine yöneliktir.
- öğretmen görüşlerinin cinsiyet ve yaş değişkenlerine bağlı olarak değişmediği, buna karşın kıdem değişkeni açısından anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Buna göre, çalışma yılı 20 yıldan fazla olan öğretmenlerin çalışma yılı 10 yıldan az olanlara göre dersin seçmeli olmasının üstünlüklerine ve sınırlılıklarına ilişkin ilişkin daha olumlu görüş bildirmişlerdir.

Sonuç olarak teknolojik açıdan günümüz dünyasının dijital yerlileri olan yeni nesillerin ilköğretim okullarında bilişim teknolojilerine yönelik daha kapsamlı eğitim almalarını sağlamak, globalleşme adına yapılacak önemli adımlardan birisidir. Bunun için ilköğretim okullarındaki bilişim teknolojileri dersinin kalite güvencesine alınarak global düşünebilen bireylerin yetiştirilmesine olanak sağlayacak biçimde gerekli düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akkoyunlu, B. (1998). Eğitimde teknolojik gelişmeler. Özer, B. (Ed.) *Çağdaş eğitimde yeni teknolojiler* içinde. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Alkan, C. (1998). *Eğitim teknolojisi (6. Basım)*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bayrakçı, M. (2005). Avrupa Birliği ve Türkiye eğitim politikalarında bilgi ve iletişim teknolojileri ve mevcut uygulamalar [Elektronik versiyon]. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(167).
- Berk, L. E. (1997). *Child development (Fourth Edition)*. Illinois: Illinois State University.
- Bukatka, D. ve Daehler, M. W. (1992). *Child development*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Çağlar, A. (2001). 21. yüzyılda okulun değişen rolü ve yeni eğilimlere ilişkin öngörüler. *21. yüzyılda eğitim ve Türk eğitim sistemi* içinde. İstanbul: Sedar Yayınları.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (2009). Bilgi toplumu stratejisi değerlendirme raporları-3. <http://www.bilgitoplumu.gov.tr/btsdegerlendirme.asp> adresinden 20 Ağustos 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Fincham, F. D., Hokoda, A. ve Danders, R. (1989). Learned helplessness, test anxiety and academic achievement, *Child Development*. 60, 138-145.
- Hızal, A. (1983). Eğitim teknolojisinden yararlanmak eğitim teknolojisi midir? [Is using educational technology really an educational technology?], *Ankara University Journal of Education*, 16(1), 277-286.
- Kabalıcı, T. (2008). *Akademik başarının yordayıcısı olarak benlik saygısı, sınav kaygısı ve sosyo-demografik değişkenler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Odabaşı, H.F. (1998). Bilgisayar destekli eğitim. Y. Hoşcan (Ed.) *Bilgisayar* içinde (s. 135-150). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Odabaşı, H.F. (Ed). (2007). *Öğretmen eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojileri planlama rehberi*. Ankara: Nobel.
- Oktay, A. (2001). 21. yüzyılda yeni eğilimler ve eğitim. Oktay, O.O ve Ayhan, H. (Eds.) *21. yüzyılda eğitim ve Türk eğitim sistemi* içinde (s.15-38). İstanbul: Sedar Yayınları.
- Sieber, J. E., O'Neil, H. F. ve Tobias, S. (1977). *Anxiety, learning and instruction*. USA: Lawrence Earlbaum Associates.
- Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2009). İlköğretim bilgisayar dersi (1-8. Sınıflar) öğretim programı. http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=Downloads&d_op=viewdownload&chid=72 adresinden 20 Ağustos 2009 tarihinde edinilmiştir.
- Uşun, S. (2000). *Dünyada ve Türkiye'de bilgisayar destekli öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Weert, T. J. (2006). Education of twenty-first century: New professionalism in lifelong learning, knowledge development and knowledge sharing. *Education and Information Technology*, 11(34), 217-237.
- Yarımışan, Ü. (1988). Bilgisayar mühendisliği ve bilgisayar programcılığı eğitimine ilgi. *TBD 7. Ulusal Bilişim Kurultayı*, Eskişehir.
- Yıldırım, I. (2000). Akademik başarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı ve sosyal destek. *Hacettepe University Journal of Education*, 18, 167-176.

YAZARLAR HAKKINDA BİLGİ

Öğretmen Burcu Eyidoğan, 2009 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimini tamamlamıştır. Türk Telekom Anadolu Teknik Lisesinde fizik öğretmeni olarak görev yapan Eyidoğan'ın akademik ilgi alanı bilgi ve iletişim teknolojileri entegrasyonudur.

İletişim: Türk Telekom Anadolu Teknik Lisesi,
Eskişehir/TÜRKİYE
burcueren80@yahoo.com

Prof.Dr. Hatice Ferhan Odabaşı 1994 yılında Anadolu Üniversitesi, Eğitim Teknolojisi alanında doktora öğrenimini tamamlamıştır. Halen Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışmakta ve bölüm başkanlığı görevini yürütmektedir. Uluslararası ve ulusal dergilerde yayınlanmış makaleleri, kongrelerde sunulmuş bildirileri, kitapları, kitap bölümleri ve çeşitli projeleri bulunan Odabaşı'nın akademik ilgi alanları internet ve aile, mesleki gelişim ve yaşamboyu öğrenmedir.

İletişim: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Eskişehir/TÜRKİYE
fodabasi@anadolu.edu.tr

Araş.Gör.Dr. Kerem Kılıçer, 2011 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı'nda doktora öğrenimini tamamlamıştır. Halen Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde araştırma görevlisi olarak görev yapan Kılıçer'in uluslararası ve ulusal dergilerde basılmış makaleleri ve bilimsel toplantılarda sunulmuş bildirileri bulunmaktadır. Ulusal düzeydeki projelerde araştırmacı ve bursiyer olarak görev alan Kılıçer'in akademik ilgi alanları; teknolojik yeniliklerin yayılması, yenilikçilik, teknoloji entegrasyonu ve araştırma yöntemleridir.

İletişim: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir/TÜRKİYE
kkilicer@anadolu.edu.tr

İLKÖĞRETİM BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ DERSİNİN SEÇİMLİK OLMASINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Son dönemde bilgisayar teknolojilerinin iletişim teknolojilerine katılmasıyla özellikle niteliksel sıçramalar meydana gelmektedir. Yeni iletişim teknolojileri bilgi teknolojilerinin kullanımını artırmakta, bilginin elde edilmesi ve kullanılmasında mekanik araçlardan elektronik araçlara geçişi sağlamaktadır. Bu durum bilginin dağıtılmasını hızlandırmakta ve bilgi miktarının kısa zamanda artmasına yol açmaktadır. Bilgiye erişimde kolaylık sağlanması da teknolojik gelişmelerin hızlanmasına ve teknolojinin her alanda yoğun bir biçimde kullanılmasına neden olmaktadır. Bilgisayarların her alanda yaygınlaştığı bir dönemde geleceğin bilgi toplumunu oluşturacak ilköğretim öğrencilerinin iyi bir bilgisayar okuryazarı olarak yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Türkiye’de BİT ile ilgili temel bilgiler ilköğretim okullarında “Bilişim Teknolojileri” adı altında seçmeli ders olarak okutulmakta ve dersin karnede not ile değerlendirilmesi yapılmamaktadır. Günümüzde oldukça önem taşıyan BİT ve temel bilgisayar okuryazarlığı öğretiminin ilköğretimde seçmeli ders olarak bulunmasının ileride bilgi toplumunun bireylerini oluşturacak öğrencilerin yetiştirilmesinde yetersiz kalacağı düşünülmektedir. Ayrıca dersin not ile değerlendirilmemesi programın amaçlarına ne derece ulaşıldığının belirlenmesini, programda gerekli düzeltme ve yenilemelerin yapılmasını, öğrencilerin öğrenme yeterliliklerinin belirlenmesini, programın dinamik bir hale getirilmesini engellediği düşünülmektedir. Bu özel önem göz önünde bulundurularak böyle bir araştırma yapmaya gereksinim duyulmuştur.

Araştırmanın temel amacı, ilköğretim okullarındaki bilişim Teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının üstünlüklerine ve sınırlılıklarına ilişkin öğretmen görüşlerini belirlemektir. Bu kapsamda araştırma var olan durumun ortaya konması açısından tekil ve ilişkisel tarama modeli kullanılarak desenlenmiştir. Araştırmanın katılımcılarını 2008-2009 öğretim yılında Eskişehir ilinde bulunan MEB’e bağlı 234 ilköğretim okulunda görev yapan 68 bilgisayar ve bilgisayar formatör öğretmenidir. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen ve Odabaşı (2007)’nin belirttiği öğretmen eğitiminde bilgi ve iletişim teknolojileri temel alanlarını kapsayan bir veri toplama aracı hazırlanmıştır. Elde edilen veriler aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans gibi betimsel istatistik kullanılarak çözümlenmiştir. Ayrıca elde edilen verilerin demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

Araştırma sonucunda bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli ders olarak okutulmasına ilişkin öğretmenlerin yarısının olumlu yarısının olumsuz

görüş bildirmişlerdir. Buna göre öğretmenler bilişim teknolojileri dersinin seçmeli ders olarak okutulmasının öğrencilerin derse yönelik kaygılarını azaltacağı, öğrencilerin öğrenme hızının artacağı, dersin öğrenciler için daha eğlenceli hale geleceği ve öğrencilerin derse yönelik kaygılarını azaltacağı görüşünde oldukları belirlenmiştir. Öğretmenlerin aynı zamanda öğrencilerin dersten beklentilerinin azalacağı, sınıf içi denetim sağlamada güçlük çekileceği, öğrencilerin ödev yapma oranının düşeceği, öğretim programının amaçlarına ne derece ulaşıldığını belirlemeyi güçleştireceği ve velilerle olan ilişkinin zayıflayacağı görüşünde oldukları belirlenmiştir.

Elde edilen bulgulara göre bilişim teknolojileri dersinin ilköğretimde seçmeli olmasının üstünlüklerine ilişkin en fazla olumlu görüş "öğrencilerin derse ilgili kaygılarını azaltacağı" maddesine, en az "öğrencilerin bilgisayar bağımlısı olmasının önüne geçilmesini sağlayacağı" maddesine yöneliktir. Dersin seçmeli olmasının sınırlılıklarına ilişkin ise, en fazla olumlu görüş "öğrencilerin dersten beklentisini azaltacağı" maddesine, en az "ders öğretmenlerinin kendilerine olan özgüvenlerini zedeleyeceği" maddesine yöneliktir.

Ayrıca öğretmen görüşlerinin cinsiyet ve yaş değişkenlerine bağlı olarak değişmediği, buna karşın kıdem değişkeni açısından anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Buna göre, çalışma yılı 20 yıldan fazla olan öğretmenlerin çalışma yılı 10 yıldan az olanlara göre dersin seçmeli olmasının üstünlüklerine ve sınırlılıklarına ilişkin daha olumlu görüş bildirmişlerdir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak BİT okuryazarlığı becerilerinin diğer derslere yardımcı olarak entegrasyonunun sağlanması için gerekli altyapı iyileştirme ve hizmetiçi eğitim çalışmalarının yapılması önerilmektedir. Ayrıca bilişim teknolojileri dersinin kapsamının ve geleceğinin daha iyi şekillendirilebilmesi adına geniş bir örneklem üzerinde veli, öğrenci, öğretmen ve idarecileri de kapsayan nitel ve nicel araştırmalar yapılabilir.